

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila so plačuje od četiristopne petite vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opravištvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. i. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Vis c. k. deželna vlada v Ljubljani je z odlokom dne 21. julija t. l., št. 5162, privolila osnovalnemu odboru ustanoviti delniško društvo „Narodna tiskarna“ s sedežem v Ljubljani ter potrdila društvena pravila.

Po §. 6. teh pravil oskrbuje opravila v imenu podpiscev delnic do konstituiranja društva osnovalni odbor; društvo pa se konstituira v ustanavljačem občnem zboru.

Osovalni odbor tedaj sklicuje vse podpisce delnic „Narodne tiskarne“

k ustanavljačemu občnemu zboru,

kteri bo 14. dan septembra t. l. ob 4ih popoldne v prostorih „Narodne tiskarne“ v „Hôtel Europa“ na celovski cesti v Ljubljani.

Na dnevnem redu bo:

1. Poročilo o delovanju osnovalnega odbora.

2. Volitev dveh delničarjev, da podpiseta zapisnik občnega zbora, in dveh skrutiatorjev.

3. Volitev upravnega odbora 15 udov na tri leta.

4. Volitev pregledovalnega odseka 5 udov na eno leto.

Po §. 15. dr. pr. daje vsaka delnica lastniku pravico na en glas v občnem zboru. Kdor sam ne glasuje, sme pooblastiti drugzega delničarja; vendar nobeden delničar ne more imeti več ko 20 glasov, niti na podlagi svojih delnic, niti ko pooblaščenec drugih delničarjev.

Žene smejo glasovati po pooblaščenih, oskrbovanci in juristične osebe po svojih postavnih, oziroma pravilno postavljenih zastopnikih, če ti tudi sami niso delničarji.

Ker pred konstituiranjem društva delnice, oziroma začasni listi ne morejo izdavat se, dobil bo vsak delničar, ki je vsaj prvi obrok na svoje delnice že vplačal, od osnovalnega

odbora legitimacijo, ki mu daje pravico glasi se pri občnem zboru in toliko glasov oddajati, kolikor zastopa delnic.

Kdor se hoče udeležiti občnega zbora, mora pri vstopu pokazati to legitimacijo.

V Ljubljani 23. dan avgusta 1872.

Osovalni odbor delniškega društva „Narodna tiskarna“.

Dr. J. Razlag. Peter Grasselli.

Dr. J. Vošnjak.

Belgradska pisma.

V Belgradu 21. avgusta.

I.

Včeraj nas je pripeljal parobrod od Osjeka do sem. Potovanje od Osjeka do Belgrada, kakor tudi od Zagreba preko Žakanja čez Magjarsko do Osjeka spada v listek „Slov. Naroda“, ki ga bode tudi prinesel, ako bog da dobre volje in zdravja. Tu hočem za zdaj bralcem „Slov. Naroda“ samo one stvari popisati, katere so ali politične ali pa vsaj spadajo pod one karakteristične manjše prikazni, ki politično stanje in mišljenje osvetljujejo.

Izmed Slovencev, kolikor zdaj vidim in vem (baš pred početkom glavne svečanosti) nij še sem nobeden več prišel razen pisatelja teh vrst in enega mladega trgovca g. P. iz Zidanega mosta. Kamor sem dozdej prišel in s komur sem tukaj govoril (in imel sem srečo govoriti včeraj in danes že s precejšnim številom literarno in politično znamenitih mož), povsod se obžaluje, da slovenskih mož nij več prišlo. Jaz sem zagovarjal in izgovarjal (celó nevajaje „Noviško“ argumentacijo od „togae praetextae“), ali reklo se mi je to, kar sem že jaz v svojem optimizmu prej rekel: da bi bil vsak z veseljem in gostoljubno sprejet kot Slovence, in da nij baš treba čakati na vabila. In to je res. Midva Slovenca (dasi ne aspirirava nič oblastno „zastopati“, ker sva se napravila na pot v jugoslovanski Berlin: jaz kot radoveden in radopisen novinar, kateri ima iz samega vida mnogo na mestu učiti se, moj tovariš kot patrijotičen tourist) midva, pravim, sva bila prav prijazno sprejeta. S parobroda stopivša so naju in Hrvate, s katerimi smo se na potu sešli in sezna-

nili, sprejeli odborniki slavnostnega komiteja. Oddavši v komitejskem bureau-u svoje pohodne karte, opredeljeno je nama kakor drugim bilo stanovanje v privatni hiši, ker v gostilnah je že prepolno in — tudi od straha drago, kakor sem pozneje čul.

Naroda je bilo na obali ogromna množica zbranega. Pričakovali so Riegerja, da pride z istim parobrodom. Pričakovali so ga tudi kasneje vselej kadar je imel kak parobrod priti. A dozdej ga še nij. Ne vem kako, včeraj na večer se je bil raznesel glas, da je prišel do Zemuna, tam pa ga avstrijska mejna policija naprej nij pustila. Denes je že znano, da ga v Zemunu nij bilo. Ona govornica se je bila po Belgradu raznesla menda vsled tega, ker je v Zemunu strašno šikaniranje zaradi potnega lista. Kdor nema čisto rednega „pasuša“ za Srbijo, tega potirajo policaji avstrijski z ladje na suho. Prigodilo se je to kacicim štirim gospodom, našim sopotnikom, katerim so avstrijski žandarmi na ta način pred nosom duri v Belgrad zaprli. Za to pa je po Belgradu velik srd na Magjare in avstrijsko vlado. Ta srditost je tem večja odkar se je izvedelo, da je avstrijska vlada prepovedala korporacijam udeležiti se svečanosti objavljenja polnoletnosti srbskega kneza. Da se k Riegerju vrnem, povem še da bi menda izmed vseh gostov, ki bi prišli, nobeden popularnejši ne bil nego on, ako bi prišel, ali ako pride nočaj ali jutri. Povprašujejo se meščani le: „je-li Rieger došao?“

Izmed Čehov je dozdej tu baje (videl ga še nijsem) urednik „Pokroka“. Druge novine so tudi zastopane. Za hrvatski „Obzor“ je tu njegov drugi urednik g. Božič, za „Vjenac“ urednik dr. Markovič, za „Vaterland“ (in morda druge nemške novine) dr. Jordan, nekdanje „Zukunft“ izdatelj. Za judovsko-nemške novine je došlo baje več poročevalcev, kateri pa nemajo vstopa pri narodnih krogih, silijo se torej po vseh kotih in posluškevavajo ter izpraševajo s pravo judovsko nesramnostjo, katere mi drugi (morda na svojo škodo?) nemamo, ter kombinirajo ne vprašaje, če se tudi včasih zlažejo.

Že parobrod, s katerim smo se mi vozili, je bil natlačen potnikov, ki so se vozili v Belgrad. Tu smo našli po ulicah že v torek med šetalec mnogo obrazov, katerim se je poznalo, da so ino-

Listek.

Pogreb Petra Preradoviča.

„Dan za dnevom tako gine,
Motajni nam život prvi,
I poslednji dok nemine
I smrt reče: lahko noč.“

Tako je pel pesnik, koji nij več med živimi. Dan za dnevom je tudi njemu minol, dok mu v precejšnji starosti nijso Parce s škarjami zaškripnile. Zapustil nas je eden onih hrvatskih lirikov, kojih javila tako krasno popevajo domorodno ljubav, odslovil se je od nas pesnik „Putnika“, ki je in bode marsikteremu odpadencu krvco vzdramal — umrl je Peter Preradović. Plučna bolezen ga je strla, danes smo ga spremili na njegovi zadnji poti.

Na katafalku v kapelici vojaške bolnice leže telesni ostanki v krasno generalsko uniformo zakriti. Kako malo pač se strinja ta obleka s sreem,

ki je nedavno še pod njo bilo, nežno čutilo gorje in veselje sočlovekov, kako malo se mi zde mrtvecu prikladni znaki na prsih, ki pravijo, da je sočloveke moril in moriti dal!

„Bratinska sloga, blažena zvanja,
Malo po malo smutnje razganja,
Omraze neima, gñjev se raztaplje,
Svuda v krvi žive su kaplje.
Ljubav počimlje vladat nad svima
Ljubicalh bratskih svuda več ima.“

Ne morem lahko verjeti, da je to pel oni, kateri je, kakor pravi napis pri njegovih nogah, „Generalmajor — Brigadier itd.“ Kot generala Te bodo rojaki pač kmalu pozabili, a ohranili bodo v spominu peveca, ki jim tako milo sree boža.

„Tretja čaša svim živućim,
Koji uvěk srecem vrućim
Za dom i za narod rade
Da drug život Bog mi dade.“

Zapustiti Te moram, dragi pevec! Boben poje, orožje žvenketa, konjiki ropotaje prijezdijo, srebrne zvezde se blišče, zelena peresa vihrajo. Zaprli so mrtvega peveca v trugo, zvonček nad kapelico žalno zapoje, venci preobložena truga

pride na vidilo, denejo jo na krasni vojaškimi emblemi okinčani mrtvaški voz, šest črnih konj potegne in med sree pretresajočimi zvuki Beethovenove popotnice gre sprevod proti Matzleinsdorf-kemu mirodvoru. Na čelu generalov spremljal je umrlega njegov rojak, dunajski zapovedni general Maroičić — zdelo se mi je, da mu velika tožnost gleda iz marcijalnega lica, da žaluje ne samo za hrabrim vojakom, nego tudi za domorodnim Hrvatom! V drugem spremstvu vidil sem tam pa tam narodno našo suknjo in slišal hrvatske glasove. Pot do mirodvora je bila dolga in le malo prvotnega spremstva je do tja vztrajalo. Zagromi iz pušek, zagromi iz topov — in pogreznilo se je truplo dragega pesnika, kojemu se nijso uresničile po vsem njegove lepe besede:

„Primi opët svoje dete,
Primi, vèk èe tvoje biti,
Ljubiti tebe svako doba,
U svom polju daj mi groba,
Svojim cvetjem grob mu kiti!“

Na Dunaji 21. avgusta.

stranci. Največ je, to se ve da, Srbov iz vseh krajev zunaj Srbije.

Vse ulice so bile že večeraj v torek okinčane. Na vsaki hiši in koči vihrajo zastave, same narodne trobojnice. Po ulicah, koder bode jutri slavnosten spreved mladega „knjaza“, narejeni so slavoloki s pomenljivimi napisi, po knjigarnicah so na razgled izpostavljene slike srbskega junštva in srbske slave; med temi pozornost mimogredočih posebno na sebe vleče nova krasna slika, ki predstavlja v sredi mladega knjaza Milana, vodečega srbske junake pod zastavo, na kateri je zapisano „ujedinjenje celoga Srbstva“, v boj proti turskemu zmaju.

Denes je število prihodnikov še več naraslo in vsak parobrod privaja nove množice. Belgrad nij še nikdar toliko prazničnega ljudstva v svoji sredi videl, ko zdaj. Po vseh ulicah se vlečejo gori in doli cele procesije šetalcev, namešeno in pisano. Tu tropa junaških postav srbskih kmetov v originalni opravi s širocimi hlačami, srebrom ovezeno obleko in rudečo, cofasto kapo; tam inteligentno-lični narodni vojniki, tu tropa krasnih devojk (o katerih naj bode — da si je stvar nepolitična — hitro in mimogredé mladim Slovencem povedano, da krasnejših nijsem še nikoli nikjer na svetu videl). Ako jutri dežja ne bode, česar se bojimo, bode eden najpomembnejših dni, tem bolj, ker Srbija in z njo jugoslovanstvo pričakuje — in kakor mi najpomembnejši srbski možje trdijo z opravičenjem pričakuje — od pojutranjem polnoletnega knjaza Milana početek velike bodočnosti, katere ta krasna zemlja in ta tako nadarjeni narod zasluđuje. O tem pa obširneje v enem naslednjih pisem.

Ravno končaje ta v naglici pisan list, izvedam, da je bil ruski poslanec knez Dolgoruki, potovaje v Belgrad od avstrijske politične oblasti strašno razžaljen v Zemun. Da si je potoval, ne incognito, nego kot oficijelni zastopnik ruskega carja, tirjali so od njega pas. Pokazal jim je svojo akreditivo in ko so mu jo nazaj dali, ne da bi ga mogli dati na „šub“ v „sveto Rus“, povedal jim je resnico, rekoč razumljivo švabsko: „das ist unverschämmt.“

Druga stvar, katero od druge najzanesljivejše strani izvedam baš pred odposlanjem pisma, je, da je italijanski kralj podelil knjazu Milanu orden sv. Mavricija z željo, da bi srbski knez in narod v prijateljskih razmerah ostal s kraljem in narodom italijanskim. Ta zadnji pristavek (čital sem francoski original ali prepisati si ga nijsem utegnul) kaže, da hoče biti Italija jugoslovanski, posebno srbski politiki narodnega zedinjenja prijazna — kar je jako važno. To demencira nekoliko one bojazni naše, da bi Italija utegnila v zvezi s Prusijo magjarsko-nemško Avstrijo itd. proti vsemu Slovanstvu postopati, kar gotovo nij v njeni korist. 24. t. m. došel je ureda telegram:

„Svečanost izpala veličastno. Danes (23. avg.) smo bili slovanski gosti na avdijenciji in kosilu pri knezu. Jurčič pozdravil kneza v imenu Slovencev. Do sem gredo izvirna poročila uredništva.

O svečanosti v Belgradu leži pred nami cel sklad gradiva. Posamesnosti o tej stvari prepuščamo daljšim izvirnim poročilom in podajamo tu samo glavne stvari. Belgrad-ki „Vidov dan“ je prinesel dan pred početkom slavnosti na čelu vročo dobrodošlico vsem slovanskim in neslovanskim gostom. Na dan slavnosti je izšel ta list slovanskimi barvami obrobjen in pozdravil na prvem mestu kneza Milana, potem objavil celo knezovo proklamacijo (katera je našim bralcem v glavnih potezih znana) in med „beogradskimi novostmi“ čitamo v njem: „Sinoč (21. t. m.) ob sedmih so oglasili topovi začetek slavnosti. Radosti, v kateri je vsako srce ta mah zaigralo, ne more nobeno pero popisati. Radost ta je našla izraz, ko je bakljada šla pozdravit Nj. Svetlost. Duše žive v Belgradu nij bilo, ki nij bila na nogah. Dolgo, ko je bakljada že bila pri kraji, je še ljudstvo ulice polnilo. Radostnim vsklikom nij bilo kraja. V tem trenutku (22. t. m. zjutraj)

se je nebrojna množica že zbrala, da kneza pri hodu v cerkev pozdravi. Devet bataljonov stoji uparadjjenih. 101 top pozdravlja proklamacijo. Na vseh oglih, kjer je proklamacija prilepljena, je strašna gnječa in po vsem mestu sliši se samo eden vsklik: „Živio knez Milan!“ Po drugih virih poročamo dalje: Ob devetih je napravila vojska špalir od knezove palače do cerkve, kamor je knez gromovitimi „Živio“ nazdravljen proti desetim došel. V cerkvi ga je čakal diplomatični zbor, lastni poslanci in nebrojna množica. Regenti in pobočniki so ga spremili v cerkev, kjer je na desno stran altarja stopil. V pol ure je opravil metropolit cerkvene obrede in z isto navdušenostjo povsod pozdravljen, vrne se knez v palačo.

Tam sprejemlje deputacije. Zastopnik britanski ga pozdravi v imenu diplomatičnega zbora. — Popoldne (22.) je dala občina belgradska vsem gostom obed. Bilo jih je nad 200. Prvo napitnico je govoril nek belgradski meščan knezu Milanu. Vaclik iz Petrograda, napije blagoru srbskega naroda, Gjorgjevič regentom. Napivali so dalje slovanski federaciji na podlagi ravnopravnosti, tujim gostom; Francoz Grignan pije na svobodo Slovanstva in francoske republike, zastopnik Bukurešta pije na blagor Belgrada, nek Jugoslovan na osvobojenje Bosne, drug Jugoslovan na zdravje onega junaka, ki se prvi odide pri osvobojenju Bosne, nek Čeh nazdravlja vzajemnosti Čehov in Srbov. — Ob sedmih zvečer so začeli mesto razsvetljevati, potem je bila slavnostna predstava v gledišči, kjer je bil knez Milan z brezkončnimi klici „Živio!“ sprejet. — 23. t. m. dopoldne bilo je ogledovanje vojske, potem je knez tujce sprejel (tega se tiče naš gornji telegram) in je povabil na obed v dvornem parku. Pri obedu so bili nazoči: knez Milan, ministri, senatorji, gostje domači in tuji, civilni in vojaški dostojniki. Narodna in vojaška godba je igrala. Napil je najprej Jukasanovič iz Belgrada knezu, knez napije narodu srbskemu in milim gostom, zastopnik Bukurešta Belgradu in knezu, Čeh Černy želi Srbom, da bi bil knez Milan junak kakor Kraljevič Marko, zakonodavec kakor Dušan, vladar kakor Mihail. Zvečer je bila narodna zabava v parku Topčideru, potem gledišče o Kraljeviču Marku, na zadnje koncert in bal.

Dopisi.

Iz Trsta 24. avgusta. [Izv. dop.] Z radostjo pozdravljamo Slovani na obalih jadranskega morja vstolovanje kneza Milana Obrenoviča IV., glavarja junaških naših bratov Srbov in upamo, da bode enako kakor njegovi očetje nosil prapor svobode zlate in skibel po svoji svečani obljubi za blagor naroda.

Srbija je sicer mala, ali jaka, krepka tako, da s pravico vzbuja zavid Magjarov, ki se smešne delajo pred celim svetom, ko na eni strani svoj Magyarország kot prvo državo na svetu opisujejo, na drugi strani pa tak malenkosten strah pred Slovani kažejo. Sicer se enako smešno kaže tudi Cislajtanija, kar tu v Trstu večkrat opazujem. Ako se sem kak Črnogorec ali Bokez prikaže, so špiceljni vedno za njegovimi petami. Nedavno sta bila tukaj dva Bokeza, ki sta o zadnji ustaji ob vse premoženje prišla. Policija je oba siromaka vedno skrivaje opazovala in ko sta odpotovala v Ljubljano, brž se je tja telegrafiralo, naj pazijo na nesrečnega. Za Bokezi policija vedno stiče, pruskih in italijanskih ogleduhov in agitatorjev pa ueče poznati, dasiravno se jih mnogo z raznimi knjigami in kartami po tržaški okolici klati, kjer delujejo za svoje gospode.

Naše mestno starešinstvo je tirjalo od Rojanske čitalnice, kakor sem o svojem času poročal, z italijanskim dopisom štatistiko zadnjih dveh let. Rojanska čitalnica se za ponovito poslani italijanski ukaz nij menila in že se je zarad tega govorilo, da hoče magistrat čitalnico razpustiti. Sedaj pa so si mestni očetje premislili in Rojansko čital-

nico v miru pustili. Seveda jim čitalnica na omenjeni italijanski dopis nij nikakoršne štatistike podala.

8. septembra ima Rojanska čitalnica občni zbor, v katerem bodeta tajnik in denarničar vsak svoje poročilo podajala; potem bode volitev novega odbora. Naj se vsi udje udeleže in ako je kdo zadržan, naj pooblastilo pošlje.

Politični razgled.

Razven raznih svečanosti v Belgradu imamo glede Srbije omeniti poročilo regentov, katero so knezu izročili o svojej štiriletnej vladi. V njem je ob enem izražen bodoči srbski vladni program, ker bode v Srbiji način vladanja isti ostal z edinim razločkom, da ne bodeta Ristić in Blaznavac več kot regenta, nego kot ministra na čelu uprave stala. Poročilo regentov pravi, da jim je bila po umoru kneza Mihaila prva skrb napraviti red in mir v deželi in utrditi dinastijo Obrenovičev. Poprejšnjo pomanjkljivo ustavo so popravili po načelu: „Nič o narodu brez naroda!“ Nova ustava dela ministre odgovorne in deli zakonodavstvo med knezom in narodno skupščino. Knezu stoji senat na strani. Naštete so potem razne od regentov ustvarjene postave: volilni red, tiskovna postava, postava o skupščini itd. Nadalje govori poročilo o reformah v srbski vojski in potem pravi, da so regenti imeli vedno pred očmi bolj notranjo ko zunanjo politiko, da so pred vsem skrbeli za notranjo konsolidacijo, da ima dežela enkrat znotraj svobodo in moč. Ustvarila se je lastna srbska pošta, skrbelo se je za železnice. Proti koncu izrekajo regenti, da so izpolnili svojo dolžnost in da izročujejo knezu deželo politično novovredjeno, vojaško krepko in finančno bolj ko kedaj. — Z mirno vestjo res prepuščajo regenti Blaznavac, Ristić in Gavrilović knezu Milanu Srbijo, kajti prerodili so jo vso in z zlatimi črkami bode srbska zgodovina njih imena v svoje letnike zapisala.

Kadar praškimi dopisnikom ministersko-judovskih časopisov gradiva zmanjka, pošljejo med svet novost, da hočejo Čehi popustiti pasivni upor. Že večkrat smo o tem govorili in stoprv onokrat navedli organ Riegerjev „Pokrok“, ki pravi, da česka opozicija sedaj neče stopiti v aktivno protivnost proti vladi. To je bil glas vodilnega českega lista in bi bil moral vendar podučiti ustavoverce o glavnem pomeru deklarantov. Pa nij jih. Precej po omenjeni izjavi „Pokroka“ so zopet praški telegrami v dunajskih listih ustavoverne barve poročali, da „Mladočehi“, katerih organ so „Národní Listy“, zahtevajo, da česki poslanci v deželni zbor vstopijo. Na to odgovarjajo „Nár. Listy“: „Ne vemo, zakaj si gospodje na Dunaji vzlasti v poslednjih dneh tako čudno našo glavo lomijo. Zagotovljamo je, da nam še v glavo nij padlo sedaj o tej stvari premišljevat.“ To bode vendar ustavovercem razjasnilo, da se niti od „starih“ niti od „mladih“ Čehov nemajo nadejati, da bi stopili v aktivni upor in tako ustavovercem dali priliko morebiti trditi, da priznavajo Čehi potrebo, „po ustavnem potu“ svoje tirjatve do veljave spraviti.

Zakaj se Lonyay tako marljivo potegoval za Raucha — poročali smo o svojem času, da je sodnijska pisma o pravih Rauchovih proti hrvatskim narodnjakom Lonyay dal „dvema pravoslovcema pregledati, katera sta našla, da iz njih nij dokazana Rauchova krivda v lonjsko-poljski stvari“ — vzrok tedaj, zakaj Lonyay Raucha tako brani, postaje zdaj jasen, kajti vsi ogerski časopisi Lonyaya dolže, da se je na kvar državi krivično obogatil z Judom Levay-jem in še drugimi „dragimi“ služabniki ogerske države. Levica v ogerskem zboru je za to sklenila, Lonyay-a „zarad neopravičljivega gospodarjenja z državnim premoženjem in kreditom“ v obtožni stan dati.

Razne stvari.

* (Slovensko pisateljsko društvo.) Na novo so društvu pristopili: kot ustanovnika gg. dr. Srebre in Ivan Tanšek v Brežicah; kot društveniki gg. dr. A. Gregorič, dr. J. Ploj, J. Ev. Robič, učitelj mestne šole, Jož. Žitek, profesor na realni gimnaziji, Andr. Jurca, trgovec, vsi v Ptuj. Gg. dr. Razlag in dr. Vošnjak stopila sta izmed pravih udov med ustanovnike.

* (Realna gimnazija v Kranji.) Došel nam je „letnik c. kr. realne gimnazije v Kranji za šolsko leto 1872“ — slovenski program edine čisto slovenske srednje šole na Slovenskem. Med vsemi programi, kar jih imamo sedaj v rokah od gimnazij in realk na Slovenskem za minolo šolsko leto, odlikuje se letnik iz Kranja edini s slovenskim spisom od prof. M. Žolgarja: „Različnosti v slovenskem ljudskem jeziku.“ Razen tega nam pove letnik, da je realna gimnazija v Kranji imela vkup 10 učiteljev in v štirih razredih na koncu leta 69 učencev, po narodnosti 67 Slovencev in 2 Nemca.

* (L. pl. Garibaldi in „Figaro“.) Dunajski šaljivi list „Figaro“ piše našim bralcem že dosti znanemu sovražniku slovenskega šolstva Gariboldiju: „Noge ima človek, da hodi, vrat in hrbet, da nosi, in roke, da moli, mislite Vi. Čemu pa ima človek glavo, tega se kaže da ne veste in tega vam kot direktorju učiteljskega izobraževališča tudi nikakor nij treba vedeti; najbolje bi torej bilo za učiteljsko izobraževališče, ako bi prav brž svoje noge najpriljavne porabili.“ Iz prvega „Figarovega“ stavka je razumljivo, da „Figaro“ Gariboldiju svetuje, naj — gre. Gotovo bi se malo Slovencev za njim jokalo.

* (Nova knjiga.) Iz Celovca smo ravnokar dobili knjižico z naslovom: „Nova metrična mera. Slovenskemu ljudstvu v poduk.“ Vzrok nastanka in namen te knjige je izrečen v uvodu s temi-le besedami: „Ker bo metrična mera vsled nove postave od 23. julija 1871, od leta 1876 naprej na Avstrijskem edino veljavna mera, katera se sme tudi že prihodnje t. j. 1873. leto rabiti — podamo tu našim rojakom kratek poduk o njej, da se zamore vsakteri z njo seznaniti ter si pri svojih opravkih pomagati.“ Knjižica, lično natisnena v tiskarnici družbe sv. Mohora, velja 10 kr. in bode gotovo vsakemu Slovincu, ki potrebuje poduka o noveji meri, jako ustregla.

* („Vaterland“) Prinaša iz Ljubljane od 21. t. m. dopis, kateri sumnjiči mlade Slovence in ki zvitno zakriva resnico računajoč ne nevednost zunanjih ljudi o pravih slovenskih razmerah v Ljubljani. Naj se torej dopisnik jasno izrazi in mi smo pripravljani na jasn odgovor, ker res ročka hodi toliko časa k studentu, dokler se sama ne sterc. Nam nij nobeden „mladi“ znan, ki bi hrepenel po visokih službah, pač pa nam je znano, da je naš ljubeznjivi, do svoje možke dobe bivši German dr. Costa s pritiklino vred bil zbolel, ker lani nij bil on, ampak nek Slovenec imenovan za deželnega glavarja; pozneje pa so se hotele vse strune napeti, da se vsede na stol deželnega predsednika, ko se odrine Wurzbach. Ako je treba, bomo še jasniše govorili. Ker nam drug nij znan, ki bi hrepenel po visokih službah, ta pa ne spada k „mladoslovenski“ stranki, ki bi se za tako čast gotovo najodločniše zahvalila, moramo torej dopisnikovo sumnjičenje vrniti „starim.“ Tudi nam nobeden razkolnik („dissident“) narodnega kluba nij znan, kajti tisti, ki se je bil z nekaterimi sprl zavoljo neklih sebičnosti „starim“, nij bil v zadnjem zasedanju soud narodnega kluba in pri nobenem posvetovanju tega. Govorite torej jasno, če imate mirno vest, sicer bomo mi to storili, saj zadosti dolgo Slovence tuji odpadniki že za nos vodijo, da bi dosegli visoke službe in železniške koncesije.

* (Ravnopravnost na Moravskem.) Na Moravskem je pol milijona Nemcev in židov in eden in pol milijona Čehoslovanov, torej je Morava za tri četrtine slovanska in samo za eno četr-

trtino nemška. Na Moravskem se ima sedaj ustanoviti šest učiteljskih pripravnišče in kljub temu, da so tri četrtine Moravanov Čehi, učilo se bode samo na polovici pripravnišče t. j. na treh, v českem jeziku. Sicer pa je ustanovljenje treh českih in treh nemških učiteljskih pripravnišče stoprv samo skleneno; oživotvoriti pa se ima samo eno česko pripravnišče in troje nemških. Da se bode ustanovilo troje českih pripravnišče, sklenil je moravski šolski svet samo zato, da bi se Čehi ne mogli pritoževati, da se Nemcem več daje; v resnici pa dobodo samo Nemci svoje tri šole za učitelje, Čehi pa eno.

(Katoličani in protestanti) v Belfastu, za Dublinom največjem mestu na Irlandskem, so zadnje dni krvave boje med seboj imeli. Protestanti so katoliške hiše oplenili, katoličani maščevanja iskali in vneli so se strašni boji na ulicah, katerih celo vojaštvo od kraja nij moglo končati. Vzrok tem žalostnim dogodkom gre pač iskati v posebnih verskih razmerah v Irlandiji, kjer poprej katoličani nijso imeli nobene pravice, zdaj pa, ko je protestantska vera nehala biti „državna vera irlandska“, čute se protestantje žaljeni. Posebni povodi v nemajo potem strasti privržencev obeh ver do krvavih bojev.

* (Chicago,) znano v zadnji jeseni pogorelo mesto v severni Ameriki, se z neslišano naglostjo na novo stavi. Po požaru je bilo 98.500 ljudi brez podstrešja, od teh je bivalo 74.500 v 13.300 hišah. Po najnovejših poročilih je že na novo postavljeno toliko hiš, da ima 70.000 ljudi stanovanje. V južnem delu mesta, kjer so bili hoteli gledišča, skladišča za blago itd., in kjer je 3650 hiš zgorelo, stoji zdaj že več hiš, nego jih je poprej bilo in te so vse krasneje in solidneje postavljene. Novo Chicago bode sploh po poročilih ameriških listov v mnogem obziru prejšnje presegalo.

* (Korupcija v Avstriji.) Kot „pridatek h karakteristiki avstrijskih razmer“ je ravnokar v Lipsku brošura z naslovom „Die Corruption in Oesterreich“. Ona osvetljuje brezpravnost, ki vlada pri nas v narodnogospodarskem in v političnem obziru in je res cenljiv pripomoček k spoznavanju one države, v kateri ministri vsi zadolženi v službo dohajajo in jo v kratkem kot večkratni milijonarji zapuščajo. Morebiti imamo priliko našim bralcem nekoliko stvari iz tega spisa podati.

* (H karakteristiki nekterih dunajskih časopisov.) Poroča se, da biva „agent provocateur“ česki Sabina na Dunaji in da bode vstopil v eno tamošnjih uredništev kot sodelavec. Komentira se stvar sama, kakor potem tudi pisava nekterih dunajskih listov še razumljivejša postaje.

* (Velikansk tunel.) K največjim delom človeških rok bode se moral šteti prekop skozi Ande ali Kordilere pri Lini v južni Ameriki. V visočini 15.000 čevljev bode skopan tunel, ki bode 3000 čevljev dolg. Kopali ga bodo samo Indijani, ker bi drugi ljudje v taki visočini zaradi pretenkega zraka ne mogli dolgo prestati.

Gospodarske stvari.

Vinstvo.

Sredi meseca avgusta.

Letos o vinstvu poročati človeka res ne more veseliti; od vseh stranij le dohajajo žalostna izvestja, kako slabo da se kaže v vinogradih. Kar je pustila zima, da nij bilo pozeblo, vzela je o cvetji smod ali palež in živinorejci tožijo, da se od dne do dne manj grozdja v vinogradih vidi. Že pri odevelih grozdih se začnejo peceljni sušiti in celi grozdi odpadajo. Če dobimo tedaj letos le polovico tega, kar smo lani spravili, smemo zadovoljni biti. Kvaliteta pa bo menda precej dobra, ker je grozdje že zdaj skoro vse mehko in imamo še dovolj časa do branja, da lepo dozori, ako bo vreme ugodno in ne prehladno. Sicer je 4. in 8. avgusta se prvi sneg prikazal na planinah, ki

je temperaturo tako ohladil, da je termometer od tistega časa sem zmirom še 1 do 2° R. pod navadno temperaturo v tem mesecu, vendar so noči še precej tople, da grozdje lahko zori. Toča je tu pa tam na Štajerskem in Dolenjskem tudi čez vinograde segala, pa letos nij toliko čuti o njej, ko druga leta.

Phylloxera vastatrix, ta nesrečna živalica, koja je na Francoskem že toliko vinogradov pokončala, se je tudi že na Avstrijskem pokazala; vsaj so v Klosterneburgi na koreninah trsov, ki so hirali in se vsled tega izkopali in natančno preiskavali, našli neko uš, ki je phylloxeri prav podobna. Tega bi nam še manjkalo. Na Francoskem phylloxera letos nij dalje segala, pa se tudi vsako sredstvo skuša jo zatreti. V Montpellier-u se je ustanovilo „Anti-Phylloxerno društvo“ in sploh je o tem predmetu se že toliko knjig in knjižic od l. 1868 sem pisalo, da je celo slovstvo Planchon razglašalo kot najboljšo sredstvo zoper Phylloxero tako zvani „huile de cade“*) ali pa to-le mešanico iz žvepla. Vzame se 40 delov žvepla, 40 delov žganega apna na 500 delov vode, kar se skupaj tako dolgo kuha, da se na 400 delov vkuha. „Huile de cade“ se, predno se rabi, pomeša s 500 deli scavnice in se s tem trsi pri koreninah polijejo. Najpripravniši čas za to delo je po branji meseca oktobra, kedar so uši že na pol v pozimskem spanju.

Na Francoskem se tam, ker je trsje zdravo, pričakuje obilo dobrega vina.

Kupčija z vinom zdaj nij posebno živahnice pa zmirom visoke.

Iz južne Rusije poročajo „Moskovskija vjedomosti 18. avgusta: „Nadeždi na horošij (obilni) urožaj vinograda, po izvestjam iz Kišineva, okazalis obmančivymi; vsledstvie bivšago v Besarabii doždja, kak polagajot solenago (što tam često bivnet), vinogradnija kisti (peceljni) načali žoltjet i opadat; opala počti (skoro) polovina. Takže neblagoprijetni svjedjenja iz Pervaga Donskago okruga: tam urožaj vinograda očien ploh (slab); vsledstvie bezsnježnoi zimi i žestokih morozov mnogie vinogradnie sadi polovino zasohli; vladjelci (lastniki) razčitivajot tolko na četvertuju doljo obiknovenoga (navadnega) sbora. No sbor (branje) vinograda v Theodosii obješčajet bit udeletvoritelnim“.

J. V.

*) „Huile de cade“ se dela iz brinjevega lesa in je črno, gosto olje.

Poslano.

Aux manes *)

du célèbre dr. Preširen à la fête nationale le 15 septembre 1872 à Vrba en Carniole.

A la fontaine où s'enivrent Boileau,
Le grand Corneille et le sacré troupeau
De ces auteurs, que l'on ne trouve guère,
Un bon rimeur doit boire à plaine aigüière,
S'il veut donner un bon tour au rondeau.
Quoique j'en boive aussi peu qu'un moineau,
Grand Preširen, il faut te satisfaire,
T'en écrire un. Eh! C'est porter de l'eau

A la fontaine.

De tes refrains le livre tout nouveau
A tel et tel n'a le bonheur de plaire,
Mais quant à mois, j'en trouve tout fort beau
Aidé des nobles caractères
Qui font ce jour l'honneur.

J'y fais des vers. Eh! c'est porter de l'eau

A la fontaine.

Graz le mois d'août 1872.

Jean Baptiste.

*) Ta poem poslan je pisateljskemu društvu iz Gradača neki tam živeči Francoz, kateri se zanima za slovensko, zlasti tudi za slovensko slovstvo.

Uredn.

Listnica opravištva. G. dr. M. v G. List se je redno pošiljal, krivda torej na pošti. — G. št. M. v P. Prezrlji vsled pomenbe v osobi opravnika. Nadpošljemo vam vse naročene liste. — G. Fr. J. v D. Krivda na pošti, mi v redu pošiljamo. — G. P. L. v L. Do novega leta znaša Vaša naročnina še 3 gold. 40 kr.

Oznanilo.

Dne 2. septembra t. l. dopoldne od 10ih do 12ih se bode v šolskem hramu predelovanje fravhamjske šole po minuendo dražbi oddalo.

Klicalo se bode 4906 gld. 38 kr.

Čas predelovanja je eno leto.

Pogoji zidanja se pri podpisnem na tanko pozvejo.

Kdor ima k temu veselje, se uljudno vabi.

Krajni šolski svet v Fravhajmu,

dné 22. avgusta 1872.

(158—2)

Arnej Zamolo, načelnik.

Oznanilo.

Dobro uredjena, obhodna lekarna na Kranjskem se daje v najem. Več pod adreso: Lekarna v Metliki, via Ljubljana. (159—1)

Vsem srčno hvalo,

kteri so moje velikoletno kupčijsko delovanje s svojim zaupanjem podpirali.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1872.

(160—1)

Henrik Skodlar.

Zahvala.

Za srčno sočutje med jako hudo boleznijo moje zidaj v Bogu počivajoče, nepozabljive soproge, gospe

Emilije Steppan, rojene Kartin,

kakor tudi za mnogoštevilno spremljevanje do zadnjega počivališča izreka podpisani v svojem, kakor tudi v imenu svoje hčerice, potem v imenu njenih starišev, bratov in sester in vseh drugih sorodnikov s tem najsrčnejšo in globoko čuteno zahvalo.

Slatina pri Rogatcu 22. avgusta 1872.

(157—1)

Franc Steppan.

(155—3)

V Ljutomeru

se da v najem

poslopje za krčmo,

na cerkvenem trgu s šestimi sobami (od katerih je čitalnica dve najela), dve kleti za vino, mesnica, dva hleva za konje, velik dvor, studenec z dobro vodo, vrt in vse drugo na prijetnem prostoru.

Natančneje pri lastniku

M. Kavčiču,

trgovcu pri Sv. Jarju (St. Georgen, Südbahnstation).

Mariborska

eskomptna banka

Visoka c. k. namestnija je potrdila obliko za naše vložne knjižice,

ktre tedaj odsihmal tudi izdavamo, kakor hranilnica. Vloženemu denarju priraste 5% obresti, in 1. januarja ter 1. julija vsakega leta pripisujemo je kapitalu. Obresti tečejo od dneva vloge do dneva vrnitve, in odprta je naša banka vsaki dan od 8—12 dopoldne, ter od 2—6 popoldne.

Opravljeni odbor.

(153—1)

Menjavnica dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

(132—10)

emitira.

potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste sreček in se smejo te sestave že za to k najbolj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obresten znesek

30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankoveih nžiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik sedeče 4 srečke:

1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.

Glavni dobitek gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.

1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik 3 srečke.

1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.

Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.

1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.

Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.

1 Sachsen-Meiningsko srečko. Glavni dobitek 45.000, 15.000 južnonemške velj.

Zunanja naročila se promptno in tudi za povzetek store. — Vzdigatveni listi se po vsaki vzdigatvi franko — gratis razpošiljajo.

!Zeit ist Geld!

Pravi prostor najboljše ure najceneje kupovati, je tovarnica za ure **FILIPA FROMMA**

Rothenthurmstrasse, Nr. 9, gegenüber der Wollzeile na Dunaji.

Vse ure, na sekundo regulirane, se prodajajo s 5letno garancijo.

Samo 17 ali 18 gld. prav angleška prefino v ognji pozlačena srebrna kronometrška ura z dvojnimi plaščem, prefino emailirana, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 14 ali 17 gld. prav angleška srebrna kronometrška ura z enojnim plaščem in kristalnimi stekli z verižico in medaljonom v toku.

Samo 19 ali 20 gld. Srebrni remontoari, brez ključa za navijanje, s kristalnimi stekli v najfinjšem lesenem toku.

Samo 8 ali 10 gld. prav angleška cilindrična ura, v 6 rublinh, kristalnem steklu, fino verižico iz talmizlata, usnjastim tokom in pisanim 5letnim garantilnim listom.

Samo 14 ali 18 gld. prav angleška remontoarska ura à la prince of Wales najmočnejšega kalibra s kristalnim steklom, kolesjem iz nikla v pravem, čistem zlatu; te ure imajo proti drugim prednost, da se dajo brez ključa naviti; k takim uram dobi vsak verižico iz talmizlata z medaljonom in garantilnim listom zastoj.

Samo 12 gld. ura v talmizlatu z dvojnimi plaščem, santonet, skakalcem, kristalnimi stekli in niklovim kolesjem, z verižico iz pravega talmizlata, medaljonom, usnjastim tokom in garantilnim listom vred.

Samo 28 do 34 gld. srebrna siderno-remontoarska ura, ki se da brez ključa naviti, z verižico iz talmizlata in medaljonom vred.

Samo 15 ali 20 gld. prav srebrna siderna ura, s kristalnim steklom, elegantno verižico in medaljonom.

Samo 12, 15, 18 gld. ura za gospe iz srebra s kristalnimi stekli, minijaturni format, prefino v ognji pozlačena z verižico za okolo vratu vred, vse v toku.

Samo 16, 18, 20 gld. Iste z dvojnimi plaščem in verižico za okolo vratu.

Samo 22, 25, 30 gld. zlata ura za gospe s kristalnim steklom in verižico za okolo vratu.

Samo 40 ali 48 gld. Zlate ure za gospe z diamanti in verižicami za okolo vratu.

Samo 60 ali 70 gld. Iste z dvojnimi plaščem.

Samo 75 ali 100 gld. zlati remontoari za gospe z elegantnimi verižicami za okolo vratu.

Samo 70, 80, 100 gld. zlati remontoari za gospe s kristalnim steklom.

Samo 90 ali 120 gld. Iste z dvojnimi plaščem.

Samo 200 ali 400 gld. zlati kronometrovski remontoari z dvojnimi plaščem.

Srebrne urne verižice gld. 2,50, 3, 4, 5, 6, 7, 10 do gld. 12.

Zlate urne verižice gld. 18, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Budilci z uro 7 gld.

Ure za na steno s podobo, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 70, 80, 90.

Ure s trepetikeljem, 2, 3 in 4 kose igrajoče, gld. 80, 100, 120.

Igralnice, 2, 4, 6, 8 kosov igrajoče, gld. 15, 35, 55, 75.

Album za fotografije z muziko gld. 8, 10, 12 do gld. 15.

Tobačnice z muziko 7 gld. 50 kr.

Šmodkarnice z muziko 18 gld.

Šivalnico z muziko 15 gld.

Ure s trepetikeljem lastnega izdelka s 5letno garancijo:

Take, ki se vsak dan navijajo gld. 10, 11, 12.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo gld. 16, 17, 18, 19, 20, 22.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo in vsake pol ure bijejo gld. 30, 33, 35.

Take, ki se vsak 8. dan navijajo, vsako četrt ure bijejo in ure ponavljajo gld. 48, 50, 55.

Take, ki se vsak mesec navijajo gld. 28, 30, 32.

Ure za pisarnice gld. 10, 15, 20.

Ure za kavarne gld. 15, 25, 30.

Velika delavnica za popravke.

Stare ure, gostokrat dragi rodovinski spominki, se popravljajo in narejajo tako, kakor bi bile nove. Cene za popravke s 5letno garancijo gld. 1½, 3, 5 do 10 gld.

Edina in sama zaloga

prav angleških ur od E. in E. Emanuela v Londonu,

Vsled posebnega imenovanja dvorna zalagarja Nj. Vel. kraljice Viktorije, kralj. Visokosti princa Waleskega in vojvode Edinburgskega, Nj. Vel. Sultana in Nj. Vel. kralja Portugalskega.

Pismena naročila

se za poštni povzetek ali poslan znesek v 24 urah store. Na posebno željo se tudi ure in verižice pod povzetkom na izbir pošiljajo in za nazaj poslano denar vračuje.

Cene naše tovarnice so vedno nižje ko povsod najnižje in stojimo vedno s svojimi izdelki na vrhuncu časa.

Vsi, ki nove naročiti žele,

Vsi, ki stare za nove zamenjati žele,

Vsi, ki slabe za dobre zamenjati žele, so prošeni, naj se na to firmo obrnejo.

Staro zlato in srebro, državni papirji, se za najvišje cene namesto plačila jemljejo.

Tovarnica za ure **F. Fromm-a** Rothenthurmstrasse 9, Dunaj.

Pred sleparstvom se svari! V najnovejšem času naznanjajo trgovci z igračami in bazarji, ki si ime tovarničarji ur pri svojujejo in celo svarila na svitlo dajejo, popolnem navadne ure brez vrednosti za angleške. Mnoge pritožbe, katere nam o tem dohajajo, nam dajejo povod svariti pred tem sleparstvom in p. t. občinstvo varovati škode. (36—24)